

Posamezne številke: Na-
vadne Din —50, ob ne-
deljah Din 1.—

TABOR* izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 18. uri z
da umom naslednjega dne ter stan-
mesečno po pošli D 10.—, za izo-
semitvo D 18.—, dostavljen na dom
D 11.—, na izkaznice D 10.—
Inserati po dogovoru.

Naroča se pri upravi TABORA*,
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

Posamezne številke: Na-
vadne Din —50, ob ne-
deljah Din 1.—

UREDNIŠTVO se nahaja v Mar-
iboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon labor. št. 278.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, pritličje, desno. Tele-
fon št. 24. ŠHS poštnoštevilni ra-
čun št. 11.787.

Na naročila brez denarja ne re-
sura. — Rokopisi se ne vračajo.

Leto: III.

Maribor, četrtek 14. septembra 1922.

Številka: 207.

Izjava narod. poslanca dr. Vekosl. Kukovca.

Vsled javnega poziva javnih name-
ščenec v »Taboru« 13. t. m., da se ta-
ko zavzame za zvišanje draginskih
doklad, kakor so določene vsled sklepa
ministrskega sveta za častnike, dal je
narodni poslanec dr. Kukovec organi-
zacijam javnih nameščenecv sledečo
izjavo o položaju:

Povišanje doklad se mora za javne
nameščenec izvršiti istočasno kakor
za častnike. Povišanje samo je pa ne-
odložljivo in neizogibno. Vendar v tem
trenutku krize v vladi in v narodni
skupščini ni človeka, ki bi mogel z
gotovostjo reči, kdo bo poklican to
vprašanje rešiti, najmanj je to
meni znano. Preteklo nedeljo je
nastopil v Zagrebu na sestanku javnih
delavcev od mene dolgo predvideni
dogodek največje politične voditelja
demokratskega kluba Ljube Davidovi-
ča in samega predsednika narodne
skupščine dr. Ivana Ribara, ki je po
ustavi prvi svetovalec krone pri na-
stopajočih spremembah vlade, je jasen
dokaz, da so dogodki dozoreli in da
odločitev kmalu pride. Razume se, da
se v takem ozračju krize ne rešujejo
vprašanja velikega finančnega učinka
kakor je zvišanje plač, ki ne more
znašati manj nego eno milijardo di-
narjev, da bo uspelo. V akcijski
komite, ki hoče krizo reševati, je izmed
Slovencev izvoljen g. dr. Vladimir
Ravnihar, ki edini more javnim na-
meščencem dati avtentične informaci-
je o načrtih rešitve parlamentarne si-
tuacije. Kriza se je polastila najdeli-
katnejšega državnega vprašanja, spo-
ra med Hrvati in Srbi. Z ozirom na
dosedanje izkušnje zadnjih štirih let
sem se jaz odločil v interesu svojih
volilcev začasno ne sodelovati na ti
rešitvi, ki so jo vzeli drugi v roke, ker
bi mogli biti končno Slovenci oni, ki
bi plačali račun za uravnanje spora,
ki se nas direktno ne tiče. Smatram
za svojo dolžnost v prvi vrsti čuvati
nad interesi meni poverjenega volil-
nega okrožja, na katero bom omejil
svoje delovanje. Razume se, da bom
se držal v vsakem slučaju javnim na-
meščencem dane besede. Ključ situaci-
je je pa v rokah gospoda dr. Vladi-
mira Ravnihara v Ljubljani, na kte-
rega se izvolijo javni nameščenec obr-
niti zaradi avtentičnih informacij o
tehnični izpeljivosti rešitve uradniške-
ga vprašanja.

Maribor, 14. sept. 1922.

Dr. VEKOSLAV KUKOVEC,
narodni poslanec.

Nittijevi načrti za ob- novo srednje Evrope.

Trst, v prvi polovici septembra.
(e. n.) — Med vsemi italijanskimi
politiki in državniki današnjega časa
je pač bivši ministrijski predsednik
Nitti najbreznejši in najdalekovid-
nejši. Moč računa z dejstvi, se ne da
omamiti po frazah nacionalistične
megalomije in je zato pri nacionali-
stih, zlasti pa pri fašistih silno osovra-
žen. In spoznava jasno, da je bodočnost
Italije edino le v dobrih, prijateljskih
odnošajih z njenimi sosedi, da je torej
vsaka agresivna politika le v škodo
Italije same. Pred nekaterimi meseci
je izdal Nitti knjigo »L'Europa senza
pace« (Evropa brez miru), ki je danes
prevedena v skoraj vse jezike, sedaj
pa pripravlja novo delo. »La decaden-
za dell' Europa« (Propadanje Evrope),
v kateri razpravlja zopet vsa najvaž-

Kralj Aleksander v Londonu.

Beograd, 13. septembra. (Izvir-
no.) Včeraj je prišlo v Beograd poro-
čilo, da je kralj Aleksander prišel v
London, kjer namerava ostati nekaj

Iz sej Zveze narodov.

Avstrijsko vprašanje na konferenci.

Zeneva, 12. septembra. (Izvirno.)
Švicarska brzojavna agentura poroča:
Naslednja plenarna seja Zveze nar-
odov je določena za četrtek dopoldne.

Zeneva, 12. septembra. (Izvirno.)
Poleg finančnega komiteja se bo ba-
vil tudi gospodarski komite Zveze na-
rodov z avstrijskim vprašanjem ter
ima danes popoldne sejo, v kateri za-
stopa Avstrijo zvezni minister dr.
Grünberger. Finančni in gospodarski
odsek se je razdelil v tri oddelke. Prvi
obravnavava vprašanje avstr. budžeta,
drugi z novo novčanično banko, tretja
pa z aktivni, katere je reparacijska ko-
misija pustila iz obveze in ki bi naj
bila jamstva za bodoče kredite. Danes
in jutri nadaljujejo ti pododseki po-
svetovanja.

Zeneva, 12. septembra. (Izvirno.)
Ker je Švica pokazala interes na av-

strijsk. vprašanju, da si na avstrijsko
prošnjo za pomoč še ni odgovorila, je
finančna komisija Zveze narodov skle-
nila dati zastopniku Švice mesto in
glas v komisiji. Švicarski zvezni svet
je imenoval kot člana finančnega stro-
kovnjaka dr. Jul. Freya iz Curiha.

Zeneva, 12. septembra. (Izvirno.)
Šesta komisija je danes dopoldne na-
daljevala posvetovanja o manjšinskih
vprašanjih.

V Ženevi pričakujejo Lloyda Georga.

Zeneva, 12. septembra. (Izvir-
no.) Kakor izve švicarska brzojavna
agentura, se potrjuje v krogih delega-
tov vest, da pride Lloyd George v Ze-
nevo. Zatrjuje se, da pride v tem
slučaju tudi Viviani in Schanzer k
posvetovanjem.

Izjava Schanzerja o avstrijskem vprašanju.

Rim, 12. septembra. (Izvirno.) V
svojem današnjem ekspezu v mini-
strskem svetu je zunanji minister
Schanzer očrtal smernice italijanske
politike v avstrijskem vprašanju in
govoril o načelih, ki jih bodo zastopa-
li italijanski zastopniki v razpravah
o Avstriji na konferenci Zveze nar-
odov v Ženevi. Italija misli, da bi bil
evropski mir resno ogrožen, če Av-
strija ne bo v stanju ostati še nadalje
samostojna država, kakor to določa
senžermenska pogodba. Narodi, ki so
podpisali to pogodbo, so tedaj dolžni
delati na to, da bo Avstriji omogočena
nadaljna neodvisnost. Zlasti pa je to
v interesu Italije in zato se Italija toli-
ko trudi, da bi pridobila Francijo in
Anglijo za takojšnjo pomoč Avstriji.
Skupna garancija velesil za 15 milijon-

nov funtov posojila, ki bi ga poskrbel
poseben bančni konzorcij, je nekaka
preskušnja, ki bo pokazala, ali so o-
stale velike države še spoznale do do-
bra pomen in važnost avstrijskega v-
prašanja. Seveda pa ta garancija, ki
veže velesile tudi v političnem oziru,
opravičuje zahtevo po kontroli nad
vporabo pridobljenega posojila. Na ta
način se bo dalo preprečiti negospo-
darsko postopanje, ki je značilno za
avstrijsko državno gospodarstvo. Kon-
trollo bi naj izvrševala mednarodna
komisija, v kateri bi lahko bila zastop-
ana tudi Mala antanta. Če pa načrt
Zveze narodov ne bo uspel, tedaj bo
treba poseči po drugih sredstvih. Ita-
lija bo v tem slučaju zahtevala sode-
lovanje najbolj interesiranih držav.

NAPETOST POLOŽAJA RADI MALE AZIJE.

Carigrad 13. septembra. (Iz-
virno.) Mes'o Brussa so končno zased-
e kemalistične čete

Carigrad 12. septembra. (Izvir-
no.) Zavezniki so zastopniku angorske
vlade oficijelno izjavili, da pričakujejo
da bodo kemalisti respektirali cono
Dardanel in Carigrada.

Malta, 12. septembra. (Izvirno.)
Reuter poroča: Dve bateriji artilerije
sta dobili povelje, da se pripravite na
odhod v Carigrad.

London, 12. septembra. (Izvir-
no.) »Daily News« poročajo iz Aten:
Vse kaže na to, da hočejo Kemalisti
nadaljevati vojno na Balkanu. More-
bitni odstop sultana v korist prestolo-
nasledniku bi najbrže pomenil končni
sklep unije med Carigradom in An-
goro.

NOVA GRŠKA VLADA.

Beograd, 13. sept. Iz Aten poro-
čajo: kralj je potrdil od Triantafila-
kissa predlagano mu ministrsko listo:
predsedstvo, vojna in mornarica Tri-
antafilakis; notranje in aprovizacija:
Busidos; zunanje Kalogeropoulos; nar-
gospodarstvo Maneas; uk in bogočast-
je Skutos; promet in zaklade Estaxios;
justica in soc. politika Janopoulos. Vsi
člani nove vlade so zmerni protivni-
zelisti. Kabinet je včeraj položil pri-
sego v roke kralja.

VOJAŠKA SLUŽBA UČITELJSTVA.

Beograd, 13. septembra. Vlada
je sklenila, da more učiteljstvo odslu-
žiti svojo vojaško dobo med počitnica-
mi, t. j. od 1. julija do 1. oktobra v
primernih časovnih rokih.

VAŽNO POTOVANJE PILSUD- SKEGA.

Varšava, 12. sept. (Izv.) Držav-
ni šef Pilsudski je danes odpotoval v
Bukarešto. V njegovem spremstvu se
nahaja minister zunanjih zadev in vo-
jaški dostojanstveniki. Varšavski listi
naglašajo, da ima potovanje velik po-
litičen pomen, ker gre za ustanovitev
poljsko-romunske zveze.

IZPITI ZA PROFESORJE TUJIN NARODNOSTI.

Beograd, 13. sept. V smislu na-
redbe naučnega ministristva je vsak
profesor tuje narodnosti, ki služi v
naši državi, dolžan, da v določenem
roku napravi izpit iz srbohrvaščine
kakor tudi iz naše zgodovine in iz ze-
mljepisja.

BORZA.

Curli, 13. septembra. Pariz 40.40,
Zagreb 1.75, London 23.55, Berlin
0.34%, Praga 17.65, Italija 22.50, dolar
529½, Dunaj 0.00%, sedem osmink.
Budimpešta 22½, Varšava 0.08. Solija
325.

nejša evropska gospodarsko-politična
vprašanja. Nittiju je treba priznati
velik um in on je brezdvomno tisti, ki
bo prej ali slej moral vzeti v svoje ro-
ke krmilo italijanske državne ladje,
da jo reši iz pogube, v katero jo danes
z vsem parom žene brezglava, še ved-
no od zmage pijana nacionalistično-
šovinistična politika desničarjev.

Rimski »Piccolov« poročevalce se je ta
dni razgovarjal z Nittijem o vpraša-
njih, ki razburjajo v tem trenutku
srednjeevropsko javnost in prepričan
sem, da bo ta razgovor zanimal tudi
bralce »Tabora«, ker se bavi z našim
neposrednim sosedstvom a obenem
kaže, kako silno se razlikuje sodba res-
nih in treznih ljudi v Italiji od vihra-
ve, osvete željne politike tistih laških
krogov, ki se dišijo z bobnečim ime-
nom rešiteljev domovine.

Absurdnost carinske in valutne zveze med Italijo in Avstrijo.

Na vprašanje, ali smatra carinsko
in valutno unijo med Italijo in Av-
strijo za koristno, je odgovoril Nitti:
Idejo carinske in valutne unije
med Italijo in Avstrijo smatram za
absurdno. Čemu naj bi služila?

Na vprašanje, kako si predstavlja
rešitev avstrijskega vprašanja, je
dejal:

Avstrija v današnjih svojih mejah
res ne more živeti, kaj šele da bi pla-
čala odškodnino! Prosi pomoči. Ab-
surden je sistem reparacij (hinavska
oblika odškodnine), kakor so ga za-
mislile versailleske pogodbe in pogod-
be, ki so ji sledile in so upropastile po-
samezne države ter v nedolgem času
upropastijo tudi zmagovalce, če se
stvar ne obrne. Koliko pogreškov se je
nakopičilo in koliko se jih še nakopiči
z upropaščanjem samih virov blago-
stanja in uničevanjem življenjskih e-
nerzij! Prišli smo že tako daleč, da
Avstrija, Madžarska, Turčija in delo-
ma tudi Bolgarska ne samo ne more-
jo dati ničesar, temveč potrebujejo
podpore. In Nemčija? Pomislite si, da
je dolar al pari veljal 4.20 marke in
se je na koncu vojne, decembra 1. 1918
vključ vsem nesrečam Nemčije dobilo
za en dolar sam 8.28 marke, meseca
januarja letošnjega leta pa 340, sedaj
pa nad 1000 mark! Če pojdemo dalje
po tej poti uničevanja, z namenom, da
se zaduši Nemčija in razbije, pridemo
do propasti vse Evrope.

Avstrijsko vprašanje.

Sedaj se nam nariva avstrijsko v-
prašanje. To je nevarnost, ki smo jo
napovedovali, ali ljudje ne čutijo ne-
varnosti, dokler ni tik pred njimi. Av-
strija taka, kakor sta jo ustvarili ver-
sailleska in saintgermainška pogodba,
ne more obstajati. Ali more živeti dr-
žava šestih milijonov prebivalcev z
glavnim mestom dveh milijonov?

Ne more živeti tako, kakor so jo
napravili, zediniti s kako drugo posa-
mežno državo se pa tudi ne more.
Versailleska pogodba je glede Avstrije
napravila rekord v hinavščini. Da ne
bi se moglo očitati, da se krši načelo
narodnosti in samoodločbe, ne pravi
pogodba, da se nemška Avstrija ne
sme združiti z Nemčijo. Kako bi se bi-
lo to moglo reči, ne da bi se bile kršile
tudi le zunanje oblike dostojnosti? Pravi
se pa v čl. 8., da Nemčija »pri-
znava in bo strogo spoštovala neodvis-
nost Avstrije.« Z drugimi besedami:
Avstrija je svobodna v svojih odloč-
bah, toda Nemčija mora za vsako ceno
spoštovati njeno neodvisnost, in »ta
neodvisnost je neizpremenljiva brez
privolitve Zveze narodov.«

Ker pa so sklepi Zveze narodov v
smislu njenega pravilnika veljavni
le tedaj, če so enoglasni, in ker je

Francoska nasprotna zedinjenju Avstrije z Nemčijo, ki je vendar tako naravno, je pač le mistifikacija. Ali Avstrija ne more živeti in kmalu bo treba misliti tudi na Madžarsko, ki ima sicer večje pridobitne sile, pa se približuje gospodarskemu polomu.

Odpomoč: carinska unija 7 držav.

Na vprašanje, kako naj bi bila odpomoč, je dejal Nitti:

Najučinkovitejša odpomoč, ki bi jo bil predlagal jaz, če bi nosil v tem trenutku vladno odgovornost, je, da se združijo v eno samo carinsko ozemlje vse države — naslednice Avstroogrške, namreč Italija, Madžarska, Avstrija, Češkoslovaška, Poljska, Rumunija in Jugoslavija. Ustvarila naj bi se široka gospodarska unija, mogoča carinska zveza stoindvajsetih milijonov ljudi. Druge poti za rešitev ni. Ako se ne stori to, propade neizogibno Avstrija, propade Madžarska, propade Poljska, obuboža Rumunska in propadeta tržaško in reško pristanišče. Avstroogrška je bila država, ki je imela bogate naravne zaklade, in te zaklade so izrabljali vsi narodi, ki so bili v državi. Produkcija je bila organizirana po vzoru velike produkcije: tovarne na Dunaju, v Budimpešti, v Pragi, Krakovem; trgovska organizacija v Trstu in Reki je delala za veliki trg; Reka je bila pristanišče za Ogrsko in Jugoslavijo. Trst je bil pristanišče za Češko in Nemško Avstrijo.

Danes pa vsaka država dviga carinske ograje. Poljska, ki ima največje naravne zaklade, je ovirana v svojem razvoju, dunajske, praške in budimpeštanske tovarne delajo za male države in ne morejo izkoristiti svojih ogromnih naprav. In za koga delata reško in tržaško pristanišče? Vsaka država skuša s pomočjo papirnatega denarja ustvarjati svojo lastno industrijo in velika industrija je neizrabljena.

Na vprašanje, ali ta načrt ne nasprotuje obstoječim mirovnim pogodbam, je dejal Nitti:

Ta carinska zveza nikakor ne nasprotuje versajlski pogodbi in tudi ne ostalim absurdnim pogodbam, ki so ji sledile. Gre za strogo gospodarsko tvorbo, za razsežno gospodarsko področje, v katerem bi se življenje hitro poživilo povrnivši se k plemenitemu mirovnemu delovanju. To bi bila rešitev za Trst in vstajenje za Reko.

Na vprašanje, ali bi se dala ta carinska zveza praktično izvesti, je odgovoril:

Razumem vse gospodarske težave in ugovore, ali vse to je malenkostno in se morejo odpraviti z lahkoto. Stoindvajset milijonov ljudi, ki bi po taki vojni začeli med seboj in tudi izva-

jali svobodno zamenjavo svojih proizvodov, bi že s samim tem dejstvom izvršili največje mirovno delo in gospodarske obnove Evropa trpi pod silnim pritiskom in potrebuje oddiha. Država kakor Češkoslovaška, Poljska, Rumunska, morejo s tem le pridobiti. Avstrija bi mogla začeti s svojo obnovo, ali tudi Italija bi mogla mnogo pridobiti i za svoj politični mir i predvsem tudi za svoje gospodarsko življenje.

Na vprašanje, ali zaupa v uspeh te misli, je dejal Nitti:

Upam, da bo ta misel napredovala, in zaupam, da jo bodo podpirali moji prijatelji v Češkoslovaški in Jugoslaviji. Vsako nezaupanje je neupravičeno, ko je korist splošna.

Glede laškega sedemdesetmilijonskega posojila Avstriji je dejal:

Potebno je, da se dajo posojila Avstriji, da se ji pomaga pri ozdravljenju in obnovi. To je čin človekoljubja in ob čnem dolžnosti. Ali kaj se doseže s tem? So pač pomočki, ki ne odmorejo ničesar. Lotiti se je treba vprašanja v vsej njegovi težavnosti, v celoti, in edini odpomoček je ta, ki sem ga pokazal jaz; drugega ni in ga tudi ne more biti.

Če se stvar resno in trezno premisli je ta Nittijev načrt res vreden vsega upoštevanja in ni izključeno, da se bodo interesirane države morda že prav kmalu začele zanimati zanj.

Politične vesti.

* Akcija za mednarodno razoroževanje. Iz Ženeve poročajo: Šesta razorožitvena komisija je pričela razpravljati o poročilu začasne mešane komisije. Odposlanec Brazila je razpravljal o washingtonski konferenci in dejal, da nobeden razorožitveni načrt ne bo dovedel do zaželenega uspeha, ako ne bodo sklepi splošnoobvezni in ako se razorožitev ne bo nanašala tudi na vojsko na kopnem. Fisher (Anglija) priporoča, da se vprašajo vlade, ali so se predvidene zmanjšane postavke v proračunih posamnih ministrstev za vojno in mornarico tudi v resnici izvedle, nadalje, ali ne bi bila umestna sestava posebne mednarodne komisije za pregled statističnih podatkov mešane komisije. Govornik je predlagal, da se priporoča svetu družstva narodov, da skliče posvetovanje, na katerem bi se razpravljalo o tem, ali ne bi bilo mogoče načela washingtonske razorožitvene konference, ki bo ob udeležbi Amerike uredila neke ameriško izdelovanje orožja in vojnega gradiva, marveč tudi trgovino z njim. Jouvenc (Francija) se pridru-

žuje mnenju angleškega delegata in pristavlja, da ni mogoče misliti na razorožitev, dokler se ne rešijo težka vprašanja, ki tlačijo življenje Evrope. Narodni svetnik Forrer (Švica) naglašava trajno strogo nevtralnost Švice. Stremljenje te države bo vedno merilo na to, da se doseže razorožitev vseh držav.

* Turki proti Evropejcem. Kakor poročajo listi, se je vsled turških zmag v Mali Aziji turška bojevitost tako razvnela, da so razni agitatorji napadli Angleže in druge inozemce v Peri. Pri tem napadu je bilo več človeških žrtv. Turki so se posluževali revolverjev in kamenja. Okna številnih francoskih in angleških trgovcev so bila razbiti. Policija je bila brez moči. Po drugih vesteh je prišlo ob priliki vkorakanja turških čet v Smirni do streljanja in do plenitve. S pomočjo angleških mornarjev se je turškemu poveljniku posrečilo zopet vzpostaviti red.

* Madžarski politik proti Hortyjevu režimu. »Agramer Tagblatt« objavljala na vodilnem mestu odprto pismo bivšega finančnega ministra madžarske republike, Szendeja, naslovljeno na bivšega italijanskega ministrskega predsednika Nittija. V pismu omenja Szende izjavo Nittijevo v tržaškem »Piccolo«, kjer zavzema Nitti odločno stališče proti načrtu carinske in denarne zveze med Italijo in Avstrijo in priporoča gospodarsko zблиžanje vseh nasledstvenih držav in Italije. Szende opisuje nato današnje vsled Hortyjevega režima nastalo razmerje in kliče Nittija na pomoč, da iz Madžarske odstrani krvavi sistem, ki je glavna ovira gospodarskega zблиžanja nasledstvenih držav, h katerim spada tudi Madžarska. Eden izmed glavnih vzrokov, ki ovirajo povratek miru, je zarota Hortyjev, ki okužuje Srednjo Evropo. Razločevati je treba med Hortyjevo vlado in med pravo Madžarsko. Kdor je prijatelj Hortyjev, je sovražnik Madžarske. Vplivati je treba na to, da velesile izpremenijo svoje današnje stališče napram Hortyjevemu sistemu. Szende pozivlja končno Nittija, da naj deluje na zблиžanju med Italijo, Jugoslavijo in Madžarsko. V duhu miroljubnosti in prave demokracije mu bo pri tem pomagal vsak dostojen človek in vsak dober Evropejec.

Obiščite Obrtno razstavo!

pozicijski liniji. Zelo živa, barvno občutena slika je »Ob morju«, ki nehoti ustavi vsakega gledalca.

J. Janovsky je razstavil več svojih slik iz akademične dobe in par najnovejših pokrajinskih motivov. Dočim so starejše slike »Študija starca«, »Pastirica«, »Kostume« izrazite in močno učinkujoče, so njegovi pejzaži barvno slabši in ne zapuste tistega globokega dojma kakor na pr. »Kostum«, izredno fina študija s polnim, a mehkim tonom.

V drugem oddelku vzbuja pozornost Franjo Stiplovšek. Njegova »Slika gospoda J. J.« je tako uspeli portret, da bi ga lahko uvrstili v vsako strujo kot eno dobrih, res slikarskih del. Dobra je tudi »Splavarska ulica« s svojo fino kompozicijo. Njegovo »Jutro« je polno jutranje »štimunge« in mehko dihaajočih linij. V primeri z lansko razstavo v kazinski dvorani se pri Stiplovšku opazja razvoj močnega umetniškega talenta. Ni fraza, če konstatiramo, da nam Stiplovšek obeta mnogo dobrih del in je le želeli, da mu Fortuna omogoči nadaljno pot k njegovim ciljem.

Pipo Peteln je močna individualnost. Pozna se mu borba za umetnostni izraz. Na nekaterih slikah je revolucionaren, poln težkih barv in silnih zaletov, v drugih pa se že opazja začetek ustaljevanja. »Portretna slika« ima osobito težke barve, vendar pa je učinkujoča. Zanimiva slika je »Pietas« (ogljje). Na obeh obrazih je izražena bol na svoj način, celoten izraz pa kaže umetnostno doživljenost tega mo-

Dnevna kronika.

— Zadnja dneva novinarskega kongresa. V nedeljo 10. t. m. so odhajali novinarji iz Subotice preko Somborja v Novi Sad k nadaljevanju kongresa. Na celi poti so bili na postajah svečano sprejeti od velikih množic naroda, ki so pokazale s tem, kako veliko važnost polaga ljudstvo na dobro novinarstvo. V Somboru so se novinarji ustavili od enega do drugega vlakla in ogledali mesto. V Novem Sadu je prišlo povodom večerje v hotelu Sloboda do že včeraj opisanega incidenta, samo da vest odgovarja le v toliko istini, da niso padli trije, ampak le en strel in še ta je bil neprosto voljen. Incident ni dalje motil poteka kongresa, ki se je v ponedeljek nadaljeval ves dan do štirih popoldne. Navzoč je bil novi predsednik Udruženja Stojan Protić, ki je po nekaterih pojasnilih in po izjavi zagrebške sekcije, da se z njegovo izvolitvijo strinja, prevzel predsedstvo, pa takoj tudi podal izjavo, da je sicer za svobodo tiska, da pa mora novinarstvo v polni meri imeti tudi čut in zavest odgovornosti za to, kar piše. Tega — zlasti v beograjskem časopisu — danes ni. Po njegovem govoru in po izjavi zagrebčanov, da so pripravljeni sodelovati, je prišlo do nadaljnjega sporazuma glede nove uprave. V Subotici izvoljena uprava je odstopila in je bil nato izvoljen per acclamationem s predsednikom Stojanom Protićem na čelu sledeči osrednji odbor: prvi podpredsednik Krešo Kovarič (Zagreb), drugi podpreds. Franc Smodej (Ljubljana), prvi tajnik Božo Vodeb (Beograd), drugi Ante Brozović (Zagreb), blagajnik Jovanović (Beograd), nadzorstvo Maksimović (Sarajevo), Ilić (Novi Sad) in Lampel (Subotica). — V popoldanski seji su bila tudi sprejeta pravila za sindikalno organizacijo novinarjev, ki bo imela sedež v Ljubljani. — Med predlogi so bili sprejeti: predlog za osnove novinarske konvencije s Češkoslovaško; dalje predlog tov. Reharja (Mariborski klub) za uvedbo enotnega skupnega novinarskega znaka; predlog Čehov za obnovo vseslovenskega novinarskega saveza. V popoldanski seji je bilo ob pili udeležbi, ker so se novinarji že razhajali, sprejetih nekaj resolucij: za svobodo tiska ter proti napadom ulice na posamezne časopise. — Sedež bodočega kongresa določila centralna uprava.

— Izlet narodnega železničarskega glasbenega društva Drava v Daruvar in v Virovitico. V nedeljo 10. t. m. je priredilo naše vrlo mariborsko glasbeno društvo »Drava« s svojim pevskim zborom ter z godbo izlet v Daruvar, a

tiva. Petelnovi lesorezi so uspeli. Splod je Peteln dober grafičar.

A. Trstenjak je razstavil nekoliko dobrih lesorezov. Najbolj učinkuje »Pogled s Hradčan na Prago« in bakrorez »Zamišljeni«, od akvarelov pa »V vrtu«. Trstenjak je še sredi razvoja in je nedvomno krepki talent.

Ostali razstavljaleci so manj izrazite umetniške nature ali pa začetniki. Začetnik je Vilko Apih. Tscharreovi bakrorezi so mestoma prav posrečeni, na sliki »Iz starega Maribora« ugaja dobra kompozicija. Egon Baumgartner ljubi pokrajinske motive ter ima več uspešnih akvarelov, ki pričajo, da se bo razvil v dobrega pokrajinarja. Dr. Hollegha nudi vtis, da njegovi akvareli niso umetniško doživljeni in zamišljeni; na nekaterih slikah je fotografsko precizen. Ivan Kos ni uspel. Njegova slika »Pred vratmi zla« je slika navadnih vrat, pred katerimi sedi deklica. Če ne pogledaš v katalog, ne boš uganil, da ima slika tako tajinstven naslov. Tudi na drugih slikah se opazja velika negotovost, šibka kompozicija in slabo razvit smisel za barve.

Vsekakor pa je »Groharjeva« razstava zelo zadovoljiv pojav in pomeni novo stopnjo v njegovem razvoju. Treba je le, da občinstvo razume umetnike in stori svojo dolžnost, ki pripada vsem kulturnim narodom. Umetnost je najlepši izraz narodne duše in narod, ki je ne goji, zanemarja svoj duševni napredek ter škoduje človeštvu. Bodi tudi pri nas več zanimanja za umetnostne pojave in za domače umetnike!

Umetniška razstava kluba „Grohar“.

V decembru l. 1920 se je vršila v Mariboru prva umetniška razstava. Bila je to neka revija domače vpadljivo umetnosti brez izrazite umetnostne tendence, zato so se udeležili vsi pripravljeni na kvalliteto razstavljenih del. Iz te razstave se je izcimila ideja, da se osnuje umetniški klub v Mariboru, ki bo zbral okoli sebe najboljše moči in tako vplival na razvoj našega umetnostnega življenja. Klub je dobil ime po prerano umrlem slovenskem slikarju Ivanu Groharju. Njegov spiritus agens je sedanji predsednik g. prof. Viktor Cotič. Lansko leto je priredil »Grohar« razstavo dveh mladih umetnikov: Stiplovška in Vidmarja. Oba pripadata novi šoli in sta agilna klubova člana. Letos ob kraljevi poroki se je »Grohar« udeležil velike jugoslovenske razstave v Beogradu, kjer je imel posebno sobo. Sedanji razstavi je dala povod obrtna razstava; organizirana je bila na hitro roko, kljub temu pa pomeni v primeri s prejšnjimi razstavami znaten korak dalje. III. umetniška razstava je znamenje, da se tudi v naših obmejnih krajih razvija vpadljivo umetnost v smernicah sodobnega umetnostnega hotenja. »Grohar« ni več pasiven organizator slikarjev, marveč postaja aktiven činitelj v razvoju slovenske umetnosti.

Razstava, prirejena v prostori ljudske in meščanske dekliške šole, je razdeljena na 3 oddelke: tretji oddelk

tvorijo večinoma akvareli. V splošnem se opazja delitev v dve šoli: starejšo in mlajšo; slednji pripadajo Stiplovšek, Peteln in deloma Trstenjak. Slike so razvrščene tako, da je v prvem delu zbrana starejša, v drugem pa mlajša šola.

V prvem delu takoj ob vhodu vzbujajo pozornost slike Henrite Šantlove. Šantlova je znana zlasti kot dobra akvarelistinja. Njena simpatija so narodni motivi. Karakterizira jo lahek, mehek ton, ki preveva njena najboljša dela in je posebno očiten na sliki »V ateljeju«, katero smemo uvrstiti med najboljša dela »Groharjeve« razstave. Obraz dame je neprisljen in umetniško doživljen; svetlobni in zračni efekt sta v skladu s celotno kompozicijo. Med posrečene je prišle tudi pastel »Nuna«; dalje oljnato sliko »Pri kavi«. Henrita Šantlova je razstavila tudi nekoliko starejših del.

Avgusta Šantlova se peča s pejzažem in tihožitjem. Krasno, enotno zamisljeno in pomirjačo je »Cvetje« (št. 1.). Akvarel »Pokrajina iz Istre« je zelo lep pokrajinski motiv. Obe Šantlovi imata mnogo skupnih potez in sta dve močni slikarski individualnosti.

Prof. Cotič je znan pokrajinar, ki ga karakterizira zlasti to, da dela z lopatico. Pripada impresionistični struji in ljubi svetle, vesele barve. Njegova najbolj uspela slika na tej razstavi je »Mariborski grad«. Starinska arhitektura gradu je v posrečenem skladu z okolico in barvo nebo, tako da je efekt enoten in učinkovit. »Na Vršcu« se odlikuje po dobri kom-

m Diviši hotel Stadt Wien je — kakor čujemo — kupila Trgovska banka. m Plesalka svetovnega slovesa Valerija Kratina iz Draždan bo nastopila v našem gledališču v mesecu oktobra. Opazujemo že danes na njen prvovrstni plesni večer.

m Svengalijev večer. Danes, v sredo dne 13. t. m. priredi mariborskemu občinstvu dobro znani telepat g. Svengali na splošno zahtevo še en večer telepatije in sugestije z novimi atrakcijami. Vstopnice se dolo v predprodaji v sredo od 3. ure pop. dalje. Vstopnina kalkor navadno.

m Obsojen razgrajač. Dne 12. t. m. je bil pred okrajnim sodiščem obsojen pri Götzu uslužbeni delavec Jožef Matul na 7 dni zapore, ker je v pijanosti večkrat razgrajal po Studencih in pri tem žalil zlasti invalide.

m Velika kavarna. Najmodernejša kavarna v Sloveniji. Na razpolago tu in inozemski listi. Eleganten Bar. — Dnevno koncerti.

m Kavarna v mestnem parku. Pri lepem vremenu dnevno koncert od 17. do 19. in od 21. do 23. ure. Salonski orkester.

Narodno gledališče.

Repertoire:

Sreda, 13. sept. Zaprt.

Četrtek, 14. sept. »Poljska kri«, izv.

Petek, 15. septembra: Poslovični večer g. Šimenca.

Sobota, 16. septembra: Običan čovek. Izv. Premijera.

Opozarjamo na priljubljeno opereto »Poljska kri«, ki se vrši v četrtek, 14. septembra.

Vprizoritev »Revizorja«. Vsled pomankanja prostora je za današnje številko izostala recenzija prve dramske predstave v novi sezoni, Gogoljevega »Revizorja«. Objavimo jo jutri.

»Prodana nevesta« je bila vprizorjena dne 9. t. m. pred polno hišo, 10. pa pred zelo slabo zasedeno. Opozarjamo, da se bo davalo letos v gledališču vsako delo čim manjkrat, ker je to v interesu gledalstva. Zato pa treba, da naše občinstvo napolni vse te maloštevilne predstave do zadnjega kotička. Samo tako bo nadaljni obstoj gledališča mogoč.

Priglasili za abonement v gledališču se sprejemajo vsak dan dopoldne. Ker je skoro sigurno, da bo radi skakanja draginje tudi letos treba med sezono povišati vstopnino, se priporoča občinstvu, da se v čim večjem številu

odzove abonementu, ker ga jedino v tem slučaju povišanje vstopnine ne zadene. Lani na pr. so videli gg. abonenti »Prodano nevesto« za polovično ceno!

Kulturna in umetnost

»Goriška Matica«. Prejeli smo: Naši rojaki v Julijski Krajini ustanovili so si književno podjetje pod naslovom »Goriška Matica«, ki za nizko ceno izdaja vsako leto svojim članom razne knjige beletristične vsebine in pa koledar za prihodnje leto. Za leto 1923. izidejo sledeče knjige: 1. Koledar, 2. Zabavna knjižnica, 3. Sirohova knjiga. Koledar se odlikuje po bogati vsebini ter prinaša raznovrstne slike naših krajev in iz delovanja in življenja naših rojakov v zasedenem ozemlju. Poleg te bogate vsebine ima še posebno prilogo zemljevid cele Julijske Krajine. Zabavna knjižnica je priredil ugledni naš pesnik Alojzij Gradnik in je v njej priobčil prevode najlepših hrvatskih povesti Senoe in drugih pisateljev. Sirohova knjiga pa je uredil dr. Pavlica. Za Jugoslavijo stane to izdanje 20 Din. in ga je naročiti z dopisnico pri Založbi »Jug« v Ljubljani, Pred škofijo 21. I. Knjige dosepejo v Ljubljano meseca novembra ter se bodo takoj potem razpošiljale. Prosimo rojake v svobodni domovini, da podpirajo to podjetje naših bratov v zasedenem ozemlju ter obilno naročajo publikacije Goriške Matice.

x Komentar k Prešernovim pesmim. Kronološki pregled prvih tiskov ter glavnih ugotovljenih podatkov o razvoju in potih poetovega dela. Izdelal dr. Avgust Žigon. — Habent sua fata libelli. Ta izrek velja posebej še o težko pričakovanem Žigonovem Prešernu, ki hodi že mnogo let na svetlo. A vkljub temu sta knjigi danes jako aktualni. Izmed prešernoslovcev gre pač Žigonu prvenstvo. Da bi vstvaril in podal, posebej šoli in šolnikom do univerze navzgor, tisto prvo trdno podlago, »sine qua non«, podlago, ki ni brez nje sploh nikako resno in stvarno razmišljanje Prešernove poezije, in posebej ne njegove umetnosti mogoče, je Žigon priredil Čitanko in izdelal Komentar. Po dobah Prešerno-

vega življenja se vršijo v Čitanki poetove poezije, pri katerih je označena povsod tudi njih arhitektonska zgradba. Bogati Komentar pa izpolnjuje umetniško zgradbo. To je prvo delo take vrste v slovenski literaturi. Knjiga je tiskana na finem papirju, tisk je izredno lep in skrben, kar priznava tudi pisatelj, ko pravi na koncu: In tu moram izreči priznanje, posebno zahvalo tiskarni založnici za vse tisto požrtvovalno prizadevanje njeno, da bi delce doseglo svoj cilj in svoj namen; za vso tisto potrpljivo preciznost dela, ki mi je lajšala in celo omogočala prenašanje tehniških ovir oblikovanju od strani do strani, ter vzdrževanje enotne poteze do kraja. Ta knjiga tvori 2. zvezek »Slovsstvene knjižnice«, ki jo je že l. 1913. sklenila izdajati tiskarna Mohorjeve družbe. Knjiga je vsakemu, ki se bavi s slovenskim slovstvom, neobhodno potrebna. Upamo, da knjiga izide tudi 1. zvezek »Slovsstvene knjižnice«, ki bo obsegel pisateljev znanstveni uvod: France Prešeren poet in umetnik.

Gospodarstvo.

HMELJ.

I. brzojavno poročilo:

Zatec CSR, dne 11. sept. 1922. Kupčija neizpremenjeno mlačna. — Nürnberg postaja čvrstejši.

Sport.

: PO Ljubljana NPS. V nedeljo dne 17. oktobra se odigra prvenstvena tekma Maribor: Rapid na Rapidovem igrišču. Pričetek tekme prvih moštev ob 16. uri. Rezerve tekmujejo ob 14. uri. Tekme sodijo gg. Nemec in Hrast. Reditelji so za določiti. Inšpekcijsko službo ima g. Nemec.

Objave.

§ Odbor Pokrajinske obrtne razstave priredi v četrtek 14. t. m. ob 20. uri v kazinski dvorani svečani koncert v čast gostom. Spored: 1. Suk-Trio, a-moll, a) allegro, b) andante, c) vivace. 2. Čajkowskij: O, zapoj mi mati. Smetana: Aria Marije iz Prodane neveste. 3. Smetana: Češka veselica, Nina

Barvitijsova. — Odmor. 4. Smetana: Trio g-moll, a) moderato assai, b) allegro ma non agitato, c) finale, presto. 5. Paganini Nicolo: Souvenir de Moscou, Koncert D-dur, Zdena Barvitijsova-Čihova. Trio izv.: virtuoz. Barvitijsova Nina, ravatelj Topič in prof. Comelli; vijolinske točke izvaja Zdena Barvitijsova-Čihova, virtuoziinja na gosli.

§ Akad. društvo »Triglav« priredi v nedeljo, dne 17. t. m. v Laškem trgu sestanek in zborovanje starejšinske zveze centrale in obeh podružnic. Po prihodu popoldanskih vlakov (iz Maribora okoli 12.15 uri, iz Ljubljane okoli 14.30 uri) se vrši v dvorani gosp. Henketa kratek sestanek delegatov in nato ob 4. uri skupno zborovanje in po zborovanju družabni in zabavni večer. Odhod s ponočnimi vlaki (okoli 1. ure). Stvari ki se bodo obravnavale, so nujne in važne. Starejšine, ter vse Triglavu in naprednemu dijaštvu naklonjeno občinstvo se iskreno vabi.

§ Glasbeno društvo »Drava«. Četrtek in petek odpade pevška vaja. Vaje se začnejo redno prihodnji teden ob običajnih dnevih.

§ Mestni kino. V sredo in četrtek se predvajajo tri najboljše in najnovejše Chaplen veseloigre.

§ Kratek popis filma I. jugoslovanske vsesokolske zlet v Ljubljani l. 1922. Film je dolg 1460 m, ter obstoji iz 3 delov. Pravilno predvajanje v kinu traja 1 uro 15 minut. Film je izvršen v lastni režiji J. S. I. del. Panorama mesta Ljubljane, posnetek je izvršen v grada. Važnejše stavbe: muzej, narodni dom, gledališče itd. Zletni odbor VII. mednarodna tekma (posnetki posameznih telovadcev na orodju). Prihod češkoslovaškega Sokolstva, pozdrav na kolodvoru in pohod v mesto. II. del. Prizori pred in na telovadišču pred začetkom javne telovadbe. Javna telovadba članov, članic, naraščaja, vojaštva, gostov itd. Prihod vlade na telovadišče. Kralj s kraljico v loži. Odhod kralja in kraljice z vlado. — III. del. Sprevid. Posamezne skupine udeležencev. Stik Sokolstva na Kongresnem trgu, ter pozdrav kralja.

Odgovorni urednik: Rudolf Ozim. Glavni urednik: Radivoj Rehar.

Slovensko obrtno društvo v Mariboru.

14. septembra 1922 ob 20. uri v kazini svečani koncert!

Mala oznanila.

Primerno mesto v kakšnem odpremiščnem društvu ali slične išče bivši železničar. Zmožen je slovensčine, hrvaščine, nemščine in italijansčine. Pismene ponudbe pod »Martin« 1646 2-2

Prodajalka iz dežele išče službo. Izurjena je v specerijski stroki. Pismene ponudbe na upravo lista pod »Prodajalka«. 1669 2-3

Perfektne kuharice se sprejme takoj k boljši družini v Zagreb. Ponudbe na Spanić, Zagreb, Mihajlovičeva ulica. 1640 3-3

Sprejmeta se dva kovaška vajenca, po možnosti nemškega in slovenskega jezika zmožna, pri Emerich Laminger, Maribor, Slovenska ulica št. 26. 1667 3-1

Najprimernejše darilo šolskim novincem »FROMVA STAVNICA«, učilo za igranje učenjske čitanja in pisanja. 1666 5-1

Dijak se sprejme na hrano. Kje pove upravnistvo. 1658

Kompletne kuhinje in kabineti, skoraj novo, se ugodno proda. Naslov pove uprava »Tabora«. 1664 2-1

Terezija Rus, poročena Korže, 25 let stara, male postave, okroglega lica, črnih las, doma iz Halož, je odšla 2. avgusta 1922 iz Ptujja nemano kam. Kdor bi o njej kaj vedel, se naproša to sporočiti Josipu Korže, Majšperk pri Ptujju. 1668

Mali lokal na najprometnejšem mestu Maribora, se odaja za pisarno ali trgovino. Izve se Tattenbachova ulica 21, pritičje. 1674

Dobro mleko, surovo maslo in sir se dobijo v mlekarini Ivana Golob, Slovenska ul. 16. 1551 10-10

Na prodaj enodružinska hiša. Studenci, Frankopanova ul. 8. 1655 3-2

Sprejme se dijak na hrano in stanovanje. Kje pove upravnistvo »Tabora«. 1665

Manipulant

mlajši gospod manufakturne stroke, se išče proti dobrem plačilu za naše blagovno konfekcijsko skladišče.

Predstaviti se osebno med 10. in 12. uro predpoldne pri 1671 2-1

Jugosl. Lloyd d. d.

Maribor, Ruška cesta 45.

Učenec

z dobro šolsko izobrazbo se išče proti dobremu plačilu. Strokovna izobrazba za manufakturnega manipulantu zajamčena. 1672 2-1

Predstaviti se osebno med 10. in 12. uro predpoldne ter 15. in 17. uro popoldne pri

Jugosl. Lloyd d. d.

Maribor, Ruška cesta 45.

GALANTERIJO

drobnarijo, špago in vrvarske izdelke na drobno in debelo priporoča Drago Rosina, Maribor, Vetrinjska ulica št. 26. 1661*

Gostilničarska obrtna zadruga

priredi dne 14. septembra 1922

korporativni obisk Obrtne razstave.

Člani zadruga se vabijo k udeležbi. Sestanek ob 15. uri pop. v hotelu »Pri zamorcu« in na Obrtni razstavi. 1670

Predsednik: Roschanz.

„Priporočamo sledeče tvrdke“

KAROL HOJS Parni in umetni mlin v Središču

Stavbeno podjetje in lesna trgovina, Ormož, D. M. Puščava 1655

J. ZADRAVEC 1648

VINARIA D. D. TOMAŽIČ JOSIP

vinogradnikov v Ptujju, Stalna Modni salon za uniformiranje in zaloga prvovrstnih haloških in civilne obleke. Celje, Glavni ljutomerskih vin. 1649 trg 10/II. 1647

Zahtevajte povsod »TABOR«!

Seno, slamo, drva, premog, žito, krompir, sadje in druge deželne pridelke kupuje in prodaja ANDREJ OSET, Maribor, Aleksandrova cesta št. 57. Telefon št. 88. 1328